

al zou hij zich, voor zichzelf, die belofte nog niet durven toeëigenen.

In het hart van den geloovige moge de twijfel aangaande de oprechtheid van zijn eigen geloofsleven niet geheel uitgebannen zijn, dat Gods beloften gewis en zeker zijn, mag niet door hem worden in twijfel getrokken.

Zoo spreekt men, maar voor wie nuchter en onbevooroordeeld tot dit formulier komt, moet het toch wel duidelijk zijn, dat dit de betekenis dezer woorden niet kan wezen. Dat volgt uit den inhoud der belofte zelf, zooals die in de onmiddellijk volgende woorden wordt weergegeven.

De belofte Gods is niet maar in 'algemeen deze, dat Hij den mensch, die gelooft in Christus Jezus, de zonden vergeeft.

Neen, het geldt hier immers een bondeling, een gedoopte.

En tegen dien gedoopte heeft God gezegd: „Ik geef U vergeving der zonden, om het lijden en sterven van Jezus Christus“.

Zoo ziet ook het Avondmaalsformulier de dingen.

De belofte wordt daarin immers aldus omschreven: „dat HEM alle zijne zonden, alleen om het lijden en sterven van Christus vergeven zijn en de volkomene gerechtigheid van Christus HEM als ZIJNE EIGENE toegerekend en geschonken is.“

De belofte van vergeving en gerechtigheid is dus persoonlijk; die belofte draagt zijn adres; dat adres is van de belofte niet los te maken.

Maar dan is het ook onmogelijk, dat iemand wel geloofd, dat de belofte gewis en zeker is, maar voor zichzelf twijfelen zou of hij daar wel werkelijk deel aan heeft.

De bondeling, die daaraan twijfelt, trekt de belofte Gods in twijfel, want die belofte zegt, onomwonden, het is voor u.

Heel deze door ons hier bestreden voorstelling is voor het geloofsleven der gemeente zeer gevaarlijk.

In de eerste plaats wordt daardoor verdonkerd de waarheid, dat elke twijfel aan zijn persoonlijke zaligheid, bij den bondeling een in twijfel trekken van Gods belofte is, een loochening van de gewisheid, de zekerheid dier belofte.

In de tweede plaats, (en dit hangt met het eerstgenoemde onmiddellijk samen) wordt hierdoor weer de gedachte gekweekt, dat het persoonlijk rusten in Christus afhankelijk zou mogen en moeten worden gemaakt van wat men bij zichzelf bevindt omtrent de geaardheid van zijn geloof; in plaats van dat rusten in Christus direct, onmiddellijk, afhankelijk te maken van Gods belofte, die niet liegen kan.

De woorden: „of hij ook deze gewisse belofte Gods geloofd“, moeten daarom aldus gelezen en geïnterpreteerd worden: of hij ook geloofd, dat is: zonder twijfelen aanvaardt en rust in de belofte Gods, die, omdat zij een belofte Gods is, gewis en zeker en betrouwbare is.

Laat men toch niet langer trachten den zin en de bedoeling van ons Avondmaalsformulier neer te halen tot den droeven staat, waarin onder ons het leven des geloofs bij menigeen verkeert.

Het is duidelijk, dat het Avondmaalsformulier wil, dat, wie ten Avondmaal komt, daar komen zal in de volle verzekerdheid.

Neen, dat wij nog wel eens oogenblikken hebben, waarin het ongelooft in ons hart het geloof van den troon stoot, dat behoort ons niet te weerhouden van ten Avondmaal te gaan.

Als wij dat maar zien als zonde en daarmee breken.

En zoo komen wij dan tot wat het formulier bedoelt met het tweede stuk van de zelfbeproeving. Daarover de volgende maal.

D. v. D.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

„Christendom en Klassenstrijd“.

III.

„De arbeidersklasse“, hoorden we den vorigen keer Berdjajew zeggen, „bestaat uit menschen, die naar hun wezen aan alle andere menschen gelijk zijn“. Dat wilde Marx niet erkennen; voor hem was het „proletariaat“ de voortbrenger en de drager der eenige waarheid, de verlosser der menscheit, de stichter van het vredesrijk op aarde. De Russische wijsgeer noemt deze beschouwing terecht een mythe, een gevaarlijke hersenschim, een grove miskenning der werkelijkheid. Het „empirische proletariaat“ heeft, zegt hij, met de ideale klasse, welke door Marx geschapen werd, niets gemeen.

Berdjajews critiek is niet nieuw. Vele „Westersche“ Christenen, die steeds naar Gods Woord luisterden, hebben dikwijls beter dan hij het ware karakter der marxistische leer beschreven, en scherper dan deze denker haar menscheitverheerlijking veroordeeld. Toch maakt zijn getuigenis diepen indruk, omdat het na een moeilijke worsteling met Marx verkregen is. Het richt zich tegen elke leer, die aan den mensch goddelijke eer be-

wijst, en heeft daarom in deze tijden, in welke de wet van God openlijk verworpen en de menscheit leugen tot de absolute waarheid verheven wordt, bijzondere betekenis.

Berdjajew ziet in, dat die z.g. menscheitverheerlijking in werkelijkheid een vernedering van het scheepsel is. Marx, zegt hij, „geloofd niet aan den mensch, maar aan een uitwendige levensorde, die de menschen als vanzelf in zondeloze wezens veranderen zal.“ Ook de nationaal-socialist geloofd aan een blinde macht, aan den eeuwigen bloedstroom, „die den geest des menschen vormt en alle menscheit existentie genereert“; ook in dat stelsel wordt het scheepsel Gods van zijn heerlijkheid ontdaan.

Deze God- en menscheitverheerlijking van de „levende ziel“ aan een stoffelijke basis, wijst Berdjajew scherp af. Voor Marx, luidt het, is de mensch „een functie van de klasse tot in zijn laatste geestelijke diepte, tot in zijn meest intieme zielservaring, tot in de bronnen van zijn schouwen en zijn scheppende werkzaamheden“. Daarom waarschuwt de Russische denker, dat de marxistische wereldbeschouwing een bedreiging voor de levende ziel is; haar „terugvoering van de geschiedenis, de samenleving en den mensch tot het klassenbelang en het klassen-karakter“, beduidt een „ontzaglijke vernauwing van den historischen horizon“, en ontrooft den mensch zijn „geestelijke kwaliteiten en rechten“.

Marx loochende, gaat hij verder, de „eeuwige betekenis van den homo oeconomicus, deze hulpconstructie van de kapitalistische staatshoudkunde; maar in zijn theorie van den klassenstrijd, in zijn materialistische opvatting der geschiedenis heeft hij den mensch, die slechts door economische motieven bepaald wordt, en alleen daaruit zijn doeleinden, normen en de bewegende kracht zijner handelingen put, tot een oerverschijnsel van 'toeconomische leven verheven. De bewuste en methodische abstractie der klassieke staatshoudkunde werd het grondbegrip der marxistische anthropologie. Zoo heeft het proces van de materialistische bedreiging van den mensch, dat bij de burgerlijke ideologen een aanvang neemt, zijn ontstellende afsluiting bij Marx gevonden“.

Berdjajew is de filosoof van de „geestelijke vrijheidsidee“. Zijn „Philosophie des Freien Geistes“ en het werk, dat daaraan voorafging: „Der Sinn des Schaffens“, bevatten breedvoerige overdenkingen over de menscheit vrijheid, welke oorsprong, zegt hij, in God ligt, „niet in God den Vader, maar in God den Zoon“. „God“, betoogt de auteur, „kan zonder die vrijheid niets beginnen. God eischt van den mensch vrijheid van den geest, God kan slechts een mensch gebruiken, wiens geest vrij is.“

Gods plan van de wereld en van den mensch kan zonder vrijheid van den mensch, zonder vrijheid van den geest, geen gestalte aannemen“.

Berdjajew schuwt den naam scheepsel; hij ontkent tenslotte dat God soeverein is over al het geschapene; van een geheel onderworpen zijn aan Gods wetten wil hij niet gaarne hooren. Dat zou volgens hem de vrijheid van den geest te veel beperken. En aan de andere zijde huivert deze gnostische denker om heel de wereld onder het voorzienig bestel van God te plaatsen. Er is, zegt hij, een deel, dat buiten God is, dat geheel tegenover God staat, waarmede God niets te maken wil en kan hebben.

Uit deze beschouwing komt zijn protest tegen de marxistische leer voort. Dat maakt het buitengewoon moeilijk en dikwijls geheel onmogelijk, om hem te volgen, ook daar waar de klank zijner woorden een aangename indruk geeft. Over de verhouding van den mensch tot God, van God tot de wereld, en dus ook van den mensch tot de wereld, verkondigt hij andere denkbeelden dan de Bijbel leert. Dat bewijst wel het zooveel gegeven citaat, hetwelk de verwantschap van dezen denker aan bepaalde mystici, welke ver van Gods Woord leefden, duidelijk verradert.

Berdjajew is een figuur, die niet gemakkelijk te beoordeelen is. Hij verkondigt groote ketterijen; wie hem tot leidsman kiest, stelt zich aan vele gevaren bloot. Maar hij verrast ook dikwijls zijn lezers door een voortreffelijke ontleiding van de verschillende onchristelijke stelsels, die op het oogenblik hun macht over een belangrijk deel der menscheit uitoefenen. Zijn critiek b.v. van de marxistische leer van den mensch, moet zeker onze volle aandacht hebben, ook al is de plaats, welke hij aan den mensch toekent, niet in overeenstemming met de scheppingsorde, ook al is de inhoud van het „hoofdstuk der ellende“, zooals hij dat geschreven heeft, in strijd met de Heilige Schrift.

Het marxistisch-materialisme, hoorden we Berdjajew reeds oordeelen, berooft den mensch van zijn waardigheid, en verandert hem in een functie zonder meer.

Dat verwijt is hard. Want de stichter van het moderne socialisme kwam met de pretentie, dat hij aan de menschen de persoonlijkheid teruggeven zou, welke zij in het kapitalistische tijdperk verloren hadden, door hen uit de „daemonische macht

van het autonome voortbrengingssysteem te bevrijden“. Dezelfde Marx, die verlossing beloofde, leerde echter tegelijkertijd, dat een complex van maatschappelijke verschijnselen den inhoud van het bewustzijn bepaalt, dat niet „levende, denkende, handelende menschen“, maar het „doode voortbrengingssysteem het historische gebeuren draagt“.

In het verleden was de mensch, volgens Marx, niets anders dan een „klassenmarionet“, een wezen, dat automatisch op de indrukken reageerde, welke het uit de hem omringende materiële wereld ontving, en geen enkele andere geestelijke prestatie verrichtte kon; wiens leven geheel door de „irrationele oconomische processen“ der kapitalistische samenleving gedetermineerd werd.

Marx beloofde, zooals gezegd, aan dien „toestand van slavernij“ een einde te maken. In de toekomst, zooals hij die dacht, zullen de menschen echter geestelijk en stoffelijk van de nieuwe samenleving totaal afhankelijk zijn, worden zij de dienstknechten van het sociale collectief, waarnaar de marxist verlangend uitziet. „De drager van het denkend vermogen, van het geweten en den scheppenden geest, zal niet de mensch zijn, maar het collectief. De opstand, die zijn aanvang nam in den naam van de verdrukte en vernederde menscheit persoonlijkheid, eindigt straks met de onderwerping onder het juk van de marxistische maatschappij. De materialistische geest van het kapitalisme, waartegen Marx eenmaal profetisch in verzet kwam, is in het hart van den profeet zelf binnen gedrongen en heeft het geheel onder zijn invloed gebracht“.

Met die woorden wijst Berdjajew de marxistische „reddingsactie“ af. De formulering van zijn oordeel is aan bedenkingen onderhevig — de Russische wijsgeer bewondert Marx om diens protest, en plaatst de menscheit persoonlijkheid in het centrum van zijn beschouwingen — in hoofdzaak aanvaarden we echter hetgeen hij over den „mensch der toekomst“ zegt.

Zijn woorden hebben in dezen tijd wel een zeer bijzondere betekenis. Het bolsjewistisch Rusland bewijst, dat de mensch in de communistische maatschappij slechts een ondergeschikte factor in het productieproces is. Van hem eischt de leiding, dat hij al zijn geestelijke en materiële energie gebruikt om de voorgeschreven hoeveelheid goederen voort te brengen. En het getal der „tichelsteenen“, die geleverd moeten worden, neemt steeds toe: de zweep van de opzichters spoort het volk tot intensiveren arbeid aan; het dreigende spook van den honger dwingt de werkers om zich nog meer in te spannen.

De maatstaven voor de bepaling van goed en kwaad moet de Rus aan het leven, aan het sociaaleconomische leven, ontleenen. Goed is wat het momenteele belang der bolsjewistische republiek dient, wat naar het inzicht der leiders het productieplan, dat zij opstellen, helpt uitvoeren. Het voornaamste gebod, dat het moderne Rusland kent, luidt: „Gij zult niet saboteeren“. En sabotage pleegt iedereen, die niet opbrengt, hetgeen van hem gevergd wordt.

De Fransche marxistische vakverenigingen meten de waarde van den mensch naar de wijze, waarop hij hun belangenpolitiek bevordert, naar den ijver, waarmee hij hun eischen helpt vervullen. Er is geen sprake van dat de mensch in de „klassenlooze, socialistische maatschappij“, zich in „zijn gansche diepte openbaren zal“, en „heerscher over de natuur en de samenleving“ zal zijn, zooals Marx aankondigt. De dictatuur van het proletariaat beteekent de absolute onderwerping aan de eischen van de stoffelijke productie, die het dictatoriale bewind stelt. „Met de overwinning van het proletariaat zal de mensch definitief uit de geschiedenis verdwijnen; niet de mensch, maar het sociale collectief, is de overwinnaar in den laatste strijd“.

Zooewel het marxisme als het nationaal-socialisme verzekeren aan de menschen, dat zij den „sprong“ uit het „rijk der noodwendigheid“ naar het „rijk der vrijheid“ maken kunnen. Het „rijk der noodwendigheid“ is het verleden, zooals zij zich dat voorstellen, het „rijk der vrijheid“ de toekomst, welke zij begeren.

In het verleden is de mensch, naar hun meening de gebodene, de slaaf, het slachtoffer van wreede machten. De marxist duidt die machten met den naam „kapitalisme“ aan, voor den nationaal-socialist zijn het de „partijen“ en de „vreemde elementen“, welke in naam der „democratie“ het volk zouden verdrukken. De toekomst is bij den één de klassenlooze maatschappij, waarin alle krachten „harmonisch samenwerken“, voor den ander de rasgemeenschap, die de „vrije ontplooiing van den menscheit geest mogelijk maakt en waarborgt“.

Uit zichzelf kan de mensch echter slechts van het eene „rijk der noodwendigheid“ in een ander overgaan, dat hem nog meer verdrukt. De hoogmoed komt hier tot een diepen val. Van de banden der zonde vermag de mensch zichzelf niet te verlossen; de „andere wet in onze leden“, neemt ons ieder oogenblik weer „gevangen onder de wet der zonde“, waarvan alleen de „wet des Geestes in

Christus J. waarheid v. ten, bereik maar verw. De geschie die van de schrijving leiding Gos Berdjajew nog veel g ondanks la noemt. De den Vader scheidinger in alles na als zoodani Christus v. delen na zijn.

Maar de marxist verwerping en van de „lijke zieler „Christe teekent de verburgerli het rijk v. mensch, di dezer wer loochent.

Die woo hier zooda we bedenki wijsgeer e voegen wi „Christe de „geestel loof in d wordt, on is het „rij kan. En all „menschei persoonlijk mensch, di Christus w.

Over Be tischen kla A.

STEN

De Gerefo

In den b „Onze wanc teekent hie gelezen „bu woord aung

Wanneer dan is hu Christen hi Brongen

Gereformee zien we tw gerlijken st landsche na plaats hun

willen hen verband va geven we l in het bul In het bijz in een a wellicht el wordt gepre noodig dan De kerk me

waar hem ons land v hebben, dat kerken mo hun besta

Zoo kwa woord „ver specialen k genen, die sen moeter meenschap het ook geb die in Fran kant voor vinden. Te komsten ge

Eindelijk aantal Ne achtig, gev het kerkelij te Londen spreking. 2 land is een te behartig predikant treden. Na voor de N

steem te be-
sting beloofde,
complex van
inhoud van
levende, den-
ar het „doo-
the gebeuren

volgens Marx,
net", een we-
en reageerde,
erlede wereld
lijke prestatie
door de „fr-
der kapita-
werd.

in dien „toe-
naken. In de
llen de men-
an de nieuwe
t, worden zij
iale col-
erlangend uit-
ermogen, van
slizal niet de

De opstand,
van de ver-
persoonlijk-
terping onder
tschap. De
alisme, waar-
erzet kwam, is
ien gedrongen
ed gebracht.
w de marxis-
ering van zijn
vig — de Rus-
diens pro-
ersoonlijk-
houwingen —
r hetgeen hij
egt.

Wel een zeer
fisch Rusland
istische maat-
factor in het
at de leiding,
de energie ge-
eelheid goede-
d der „liche-
orden, neemt
ers spoort het
het dreigende
rkers om zich

van goed en
aan het so-
tlenen. Goed
olsjewistische
ht der leiders
en, helpt uit-
het moderne
boteeren",
niet opbrengt.

enigingen me-
aar de wijze,
evordert, naar
helpt vervul-
mensch in de
appij", zich in
il", en „heer-
ving" zal zijn,
tuur van het
onderwerping
ductie, die het
erwinning van
finitief uit de
mensch, maar
innaar in den

nationaal-socia-
n, dat zij den
odwendig-
heid" maken
igheid" is het
ellen, het „rijk
begeeren.

aar hun me-
dachtoffer van
t die machten
voor den nati-
en de „vreem-
„democratie"
oekomst is bij
ij, waarin alle
en", voor den
te „vrije ont-
geest mogelijk

er slechts van
in een ander
rukt. De hoog-
Van de banden
elf niet te ver-
n", neemt ons
der de wet der
les Geestes in

Christus Jezus" ons kan vrijmaken. Wie deze
waarheid verguist, en tot het kruis niet wil vluch-
ten, bereikt het ware „rijk der vrijheid" nooit,
maar verwijderd zich daarvan al verder en verder.
De geschiedenis der menschheid, in het bijzonder
die van deze dagen, is een indrukwekkende be-
schrijving van de dwaalwegen dergenen, die de
leiding Gods verwerpen.

Berdjajew's „rijk der vrijheid" vertoont helaas
nog veel gelijkenis met dat zijner tegenstanders,
ondanks het feit, dat hij Christus den stichter
noemt. De tegenstelling, welke hij tusschen God
den Vader en den Zoon maakt, en zoovele andere
scheidingen, leeren ons, dat ook deze denker niet
in alles naar de Schrift wandelt. Niet de vrijheid
als zoodanig is het hoogste doel; de mensch, dien
Christus vrijgemaakt heeft, vraagt bij al zijn han-
delen naar de wet Gods, en wil gehoorzaam zijn.

Maar de ellende van het rijk der toekomst, dat
de marxist begeert, ziet Berdjajew duidelijk. De
verwerping van de „Christelijke wedergeboorte",
en van de „geestelijke vernieuwing van de mensche-
lijke zielen", schrijft hij aan het slot van zijn
„Christentum und Klassenkampf", be-
teekent de komst van het „rijk der definitieve
verburgerlijking van de wereld", dat is bij hem
het rijk van den homo oeconomicus, den
mensch, die zich geheel tot de stoffelijke dingen
dezer wereld wendt, en het bestaan van God
loochent.

Die woorden willen wij hem nazeggen. Maar
hier, zooals bij elke gedachte, die hij uit, moeten
we bedenken, dat iedere uitdrukking bij dezen
wijsgeer een speciaal inhoud heeft. En daarom
voegen wij er aan toe, dat alleen de waarlijk
„Christelijke wedergeboorte", dat alleen
de „geestelijke vernieuwing", welke door het ge-
loof in den zoendood van Christus verkregen
wordt, ons uit het „rijk der noodwendigheid", dat
is het „rijk der dienstbaarheid", bevrijden
kan. En alleen die bevrijding brengt het herstel der
„menschelijke waardigheid", der „menschelijke
persoonlijkheid". Want God neemt den zondigen
mensch, die van harte de vernieuwing begeert, in
Christus weer aan.

Over Berdjajew's verwerping van den „marxis-
tischen klassenstrijd" den volgenden keer.

A.

B. t. B.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

De Gereformeerden in den vreemde.

In den brief aan de Philippenzen schrijft Paulus:
„Onze wandel is in de hemelen". De Statenvertaling
teekent hierbij aan, dat „wandel" ook kan worden
gelezen „burgerschap", zooals trouwens het Grieksche
woord aangeeft.

Wanneer Nederlanders in den vreemde zijn gevestigd,
dan is hun burgerschap in Nederland. Zoo leeft de
Christen hier op aarde en is toch een „hemelburger".

Brengen wij dit nu in verband met het leven onzer
Gereformeerde broeders en zusters in den vreemde, dan
zien we tweërlei relatie. In de eerste plaats hun bur-
gerlijken staat, die ook in den vreemde hun de Neder-
landsche nationaliteit doet behouden. Maar in de tweede
plaats hun kerkelijke positie. De Gereformeerde Kerken
willen hen gaarne blijven beschouwen in het grooter
verband van ons Gereformeerd kerkelijk leven. Onge-
veer we hen prijs, ook niet aan een kerkelijk leven
in het buitenland, voorzoover dit daar te vinden is.
In het bijzonder geldt dit hun, die slechts korten tijd
in een ander land verblijf houden. Zeker, zij kunnen
wellicht elders kerken vinden, waar het Evangelie
wordt gepredikt. Maar er is toch voor een Christen meer
noodig dan dat hij af en toe „ter kerke" kan gaan.
De kerk moet hun zijn de Gemeenschap der Geloovigen,
waar hem Woord en Sacrament wacht. En wanneer hij
ons land verlaat, dan moet hij toch niet het gevoel
hebben, dat de band tot de kerk wordt verbroken. De
kerken mogen hen niet loslaten, die in den vreemde
hun bestaan zoeken.

Zoo kwam het woord „verstrooiden" in zwang. Dit
woord „verstrooiden" begint in ons kerkelijk leven een
speciaal klank te krijgen. Aanvankelijk gold het den-
genen, die in Nederlandsch Oost-Indië op allerlei plaat-
sen moesten werken, waar zij van alle kerkelijke ge-
meenschap ten eenenmale waren verstoken. Daarna werd
het ook gebezigd voor den arbeid onder de Nederlanders,
die in Frankrijk een bestaan zochten. Hetgeen Ds Maas-
kant voor hen deed, begon almeer waardeering te
vinden. Te Parijs worden nu geregeld Zondags samen-
komsten gehouden.

Eindelijk komt ook Londen de aandacht vragen. Een
aantal Nederlanders, in Londen en omgeving woon-
achtig, gevoelen zich daar geïsoleerd en zoeken met
het kerkelijk leven in Nederland contact. Bij een bezoek
te Londen had Ds Barkey Wolf met hen een samen-
spreking. Zij hebben een vereniging opgericht. In ons
land is een Comité gevormd om hun kerkelijke belangen
te behartigen. Besloten werd, dat eens per maand een
predikant naar Londen zou gaan om voor hen op te
 treden. Na Ds Winter uit Antwerpen, die op 14 Februari
voor de Nederlandsche Gereformeerden optrad, heeft

met Paschen Dr Kraan uit Vlaardingen voor hen het
Paaschevangelië gepredikt. De kring is nog klein, de
afstanden in Londen zijn groot, allerlei moeilijkheden
zijn te overwinnen.

Is het nu noodig, dezen arbeid aan te vatten in
Engeland, zoo vraagt men? In Indië, ver van alle
Christelijk gemeenschapsleven en in Frankrijk onder
een Roomsche bevolking bestaat hieraan zeker behoefte.
Maar Engeland heeft toch tal van Protestantische ker-
ken, heeft zijn geloovigen, met wie aanraking kan
worden gezocht. Zoo is het, en toch biedt deze aanraking
niet wat onze Gereformeerde broeders en zusters ver-
langen en behoeven.

De prediking van het Evangelie des Kruises kan —
Gode zij dank — van vele kansels in Engeland gehoord
worden. Doch daar staat tegenover, allereerst de moei-
lijkheid om een kerk te vinden, waar men voor het
Gereformeerde beginsel aansluiting vindt. In de tweede
plaats is het bezwaar, dat men zelf op zoek moet gaan.
Men wordt niet opgezocht. In de derde plaats ontstaat
er meer een persoonlijke dan een kerkelijke relatie.
In de vierde plaats is er tusschen de verspreide Gere-
formeerden onderling geen aanraking. En eindelijk be-
houden zij niet het contact met het kerkelijk leven hier
te lande. Om nu tegen al deze bezwaren op te komen,
hebben de leden onzer Gereformeerde Kerken, die in
Engeland moeten verblijf houden, te Londen hun ver-
eeniging in het leven geroepen, die beoogt hun kerkelijke
belangen te behartigen. Gelijktijdig werd in ons land
het Comité gevormd, dat hun behulpzaam wil zijn in
het streven het goede spoor te vinden in den vreemde.

De vereniging, naar Johannes à Lasco genoemd, is
geen doel, alleen maar middel om hen bijeen te brengen,
die hun kerkelijke belangen in samenwerking met het
kerkelijk leven hier te lande willen behartigen.

Het Comité hier te lande wil hun behulpzaam zijn
door het uitzenden van predikanten en tot het vinden
van een vorm, die voor de toekomst den kerkelijken
band waarborgt.

Met goeden moed is men begonnen, met kracht is
de zaak aangepakt. Men hoopt op medewerking in ons
land, vooral door opgave te ontvangen van alle leden
onzer kerk, die naar Engeland gaan, maar ook door
steun in geestelijk en stoffelijk opzicht.

Is met het bovenstaande de belangstelling van den
lezer opgewekt, dan zal hij ook gaarne omtrent de
organisatie iets meer vernemen.

Welnu het adres van genoemde vereniging is: Mr
C. de Wit, 34 Beeches Walk, Carshalton Beeches, Surrey.

En het Comité hier te lande bestaat uit:

Mr A. J. L. VAN BEECK CALKOEN, Voorzitter,
's-Gravenhage.

Ds A. G. BARKEY WOLF, Secretaris, Stadhouders-
laan 6, 's-Gravenhage.

H. J. KOUWENHOVEN, Penningmeester, Van
Stolkweg 10, 's-Gravenhage. Giro 296876.

Prof. Dr F. W. GROSHEIDE, Amsterdam.

Prof. Dr K. DIJK, (tijd.), 's-Gravenhage.

Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

D. HUININK, Veere.

IPERSCHOUW

Moeilijkheden van tekstkeuze.

De heer H. Algra schrijft in „Leeuwarder Kerkode":

Vroeger had men in een gemeente in het Noorden
van Friesland een dominee, van wien men, evenals
van Oldenbarneveldt kon zeggen, dat hij was „sin-
gulier in alles".

Hij had een tijdlang de gewoonte, de onderwerpen
van zijn preeken aan te kondigen. Voor 5 cent konden
de gemeenteleden een lang, op geel papier gedrukt
programma aanschaffen. Een programma, dat trou-
wens ook in het portaal van de kerk was aangeplakt.
En in het plaatselijk advertentiebladje, een soort van
„bokenkrant", stond onder de predikbeurten deze
dominee vermeld met zijn onderwerp:

7 Jan.: Ehad, die linksch was.

14 Jan.: Samgar, die rechtch was.

Deze methode beviel, geloof ik, wel. En toch zijn
er maar weinig predikanten, die dit voorbeeld na-
volgen.

Niet uit een soort ijdelheid.

Dat had je vroeger wel een enkele keer. Er waren
van die oude dominee's, die het als een groot geheim
bewaarden, wat ze als „de woorden van onzen tekst"
hadden gekozen.

Zelfs hun eigen vrouw wist er niet van, laat staan
van een gewone sterveling. Dat is nu niet meer zoo.
Als we in de kerk komen, zien we het direct op
het „bordje" staan. En we zoeken het haastig op, om
alvast eens te kijken, wat voor stof we krijgen.

Waarom staat het niet in de predikbeurten? Laten
we allereerst opmerken: het staat er alleen voor de
vrije stoffen niet in. Want de Zondagsafdeeling van
den Catechismus, die aan de beurt is, staat er wel
bij. En in elk geval kunnen we die weten, en er al
vast wat over nakijken of er eens over nadenken.

Maar met de vrije stoffen is het niet zoo, en wan-
delen we in raadsele minstens tot de kerkdeur.

Waarom kunnen we het niet tijdig weten? Wie dat
vraagt, Geert, heeft geen verstand van de worstelin-
gen en zorgen in vele studeerkamers. Het eerste pro-
bleem is: zoek een tekst. En omdat de keus zoo groot
is, is de beslissing moeilijk.

Dan, als de voorlopige keuze is gevallen, moet de
stof worden bestudeerd en uitgewerkt.

Maar als het dan niet lukt?

Het is toch mogelijk, dat de stof zulke onverwachte
moeilijkheden biedt, dat de dominee er van moet
af zien.

Stel, hij zal een oudejaarsavondpreek maken. En
hij kiest die bekende tekst uit Maleachi 3: „Want Ik,
de Heere, word niet veranderd; daarom zijt gij, o
kinderen Jakobs, niet verteed!" Een mooie oudejaars-
avondtekst; thema: Gods volk door Gods trouw be-
waard.

Nu slaat hij op de vertaling van Prof. Ridderbos,
als hij zich tenminste niet terstond wendt naar den
grondtekst. En hij leest:

Voorwaar, Ik de Heere, ben niet veranderd; maar
gij, zonen van Jakob, houdt niet op.

En Prof. Ridderbos verklaart:

Hijbaar is dit vers een antwoord op een klacht,
dat de Heere het volk verlaten heeft.

Hier tegenover zegt de profeet: Het ligt niet aan
Hem, maar aan u. En het tweede lid noemt, wat dan
wél de oorzaak is van den tegenwoordigen nood: de
zonen van Jakob houden niet op van zondigen. Nu
begrijpt ieder, dat dominee, na de overtuiging te heb-
ben gekregen, dat de vertaling van Ridderbos juist is,
deze tekst moet laten achielen voor zijn preek op den
laatsten dag van het jaar. Een dergelijke tegenslag
kan óók komen na een onderzoek, dat veel tijd heeft
gekoost.

Juist zij, die géén platgetreden paden bewandelen,
kunnen het op dit terrein moeilijk hebben.

En daarom is het heelemaal geen wonder, dat de
dominee niet altijd drie dagen vooruit weet, wat we
Zondagmorgen krijgen.

Heel wat „bekende teksten" blijken bij nader inzien
slechts in een foutieve lezing of vertaling voor te komen,
tot dien over „zon en schild" toe (Ps. 84), mag men
sommige exegeten gelooven. Alsmide 't slot van Psalm
48; twee bekende trouwbeurt-motieven.

Wat zijn presbyters?

Over „kerk, ambt en handoplegging", aldus lezen we
in „Haagsche Kerkode" (hervormd):

hebben Prof. Brouwer en Dr van de Pol van ge-
dachten gewisseld, zulks naar aanleiding van Prof. B's
boekje over „De kerkorganisatie der eerste eeuw en
wij". Het volgende, van algemeen kerkelijk belang,
geef ik even door.

Onjuist acht Prof. B. het dat de nieuwtestamen-
tische naam opziener (episkopos, bisschop) soms zou
gebruikt worden voor alle presbyters (oudsten) en
soms voor den voorzitter van het presbyterie. Prof. B.
betoogt, dat met presbyters zoowel opzieners als diake-
nen worden bedoeld in de heiden-christelijke gemeen-
ten. Alle opzieners zijn dus oudsten, maar niet alle
oudsten zijn opzieners. Geen voorbeeld is voorhanden,
dat de voorzitter der oudsten opziener (episkopos)
wordt genoemd.

Een zegen of een klap.

Uit „Haagsche Kerkode" (hervormd):

Het gebeurde in de Nieuwe Kerk te Katwijk aan
Zee. Midden onder de verkondiging stond een be-
jaard man op, stak zijn hand omhoog en riep luid-
keels: „Ja, dát is de waarheid en door Gods genade
heb ik dat zelf mogen ondervinden." Door aandoening
en nervositeit vanwege zijn zoo spontane daad over-
meesterd, begaf dezen broeder zijn stem. Dokter v.
W., die juist achter hem zat, ving den wankelende
op en met behulp van een diaken werd hij naar de
kerkekamer gebracht. Na afloop van den dienst vroeg
ik naar bijzonderheden. Een der ouderlingen zei: „Hij
heeft 'n zegen gehad of 'n klap, dat is vast! Het is
allebei goed voor 'n mensch!" En hij liet er op volgen:
„als de nieuwe wijn komt in de oude, leeren zak en
de zak gaat barsen, dan zet ik het iemand, om rustig
in zijn bank te blijven zitten!"

Bij bepaalde boeddhistische kringen krijgt de „stu-
dent" van den „professor" (patriarch) werkelijk een
klap; dat is dan de weg tot den zegen. Hij moet zoo
uit zijn evenwicht geslagen worden, dat hij ophoudt
met alle hersen-inspanning. Want de waarheid ligt niet
binnen het bereik van het denken; dat leidt juist van
de waarheid af...

Parallellen trekken? Daar moet de lezer zich maar
aan wagen, als hij durft.

„De Heraut" blindt in.

Uit „Haarlemsch Kerkblad" (Ds A. M. Boeijsing):

Voorheen zag hij (Prof. Kuyper) de toestand zoo
donker in, dat hij verklaarde de tijd des levens, die
hem nog gegund zou worden, te zullen gebruiken tot
de bestrijding van opkomende dwalingen, die kerk en
theologie met ondergang bedreigen. Van die dwalin-
gen school dan de hoofdbron bij Prof. Vollenhoven.

Thans schrijft hij in „De Heraut", naar aanleiding
van Prof. Vollenhoven's boek: „Het Calvinisme en
de reformatie der Wijsbegeerte":

„Anders staat het natuurlijk, wanneer zulk een
strijd een zoodanig principieel karakter zou aan-
nemen, dat daaruit een conflict noodzakelijk zou
moeten voortkomen. Dat dit thans het geval
is, zou ik zeker niet gaarne beweren. De
hoop blijft nog altoos, dat hier veel
misverstand in het spel is, dat bij nade-
re bezinning kan opgelost worden."

De laatste regels heb ik gespatieerd.

„Veel misverstand". Dat is van vele
kanten herhaaldelijk gezegd. Maar dat nu ook Prof.
Kuyper dit, zoo al niet positief uitspreekt, dan toch
als mogelijkheid open laat, is een heugelijk ding.

K. S.

Lingbeekiaansch licht.

Gansch nieuw en onverwacht „licht" laat Ds Lingbeek
vallen over de kwesties, die in onze Kerken besproken
worden — of beter gezegd: werden. Als curiositeit nemen
wij zijn fantasieën hier over. Hoedemaker, Roomschen,
Politiek, Art. 36, Staatskerk enz. enz. — alles wordt
overhoop gehaald. Ziehier het woord van den man van
de alles oplossende, alles wetende, alles verklarende